

KONINKLIJK
OUDHEIDKUNDIG
GENOOTSCHAP

jaarverslag

CLVII

2014

VERSLAG VAN HET BESTUUR

Uitgebracht in de 157ste jaarvergadering op 23 maart 2015

door Chris P. van Eeghen

De leden

Zes leden verloren wij het afgelopen jaar door overlijden:

- de heer Tim Killiam, Amsterdam
- de heer Michiel Jonker, Amsterdam
- de heer Rudolf Boon, Amsterdam
- de heer Bert Vreeken, Amsterdam
- de heer Marten Kok, Den Haag
- de heer Ch.P van Eeghen, Den Haag

Wij danken hen voor hun vaak langdurige lidmaatschappen en herdenken hen.

In het jaar 2014 nam het aantal leden weer toe, van 581 leden in 2013 tot 625 aan het einde van 2014. Dit was te danken aan 73 nieuwe leden, die de 15 opzeggingen meer dan goed maakten. Deze nog steeds voortdurende stijging van het aantal leden verheugt het bestuur.

Vergaderingen/lezingen in 2014:

In Auditorium Rijksmuseum:

- 20 januari, Reinier Baarsen, *'Articles de Paris' in achttiende-eeuws Nederland* (107)
- 17 februari, Peter Schatborn, *OudeTekeningen – Nieuwe Namen. Over het doen van toeschrijvingen* (117)
- 24 maart, Elizabet Nijhoff Asser, *Papieren Kunstkadavers* (122) met borrel na
- 20 oktober, Freek Heijbroek, *Breitner in Amsterdam* (n.a.v. de tentoonstelling in het Stadsarchief) (154) met drankjel na
- 24 november, Norbert Middelkoop, *Amsterdamse Schuttersstukken* (n.a.v. de tentoonstelling in de Hermitage) (163) met drankje na
- 15 december, voor het eerst weer muzieklezing: Huygens Duo (Leonore van Sloten en Arjen Verhage) *Gezongen poëzie in de Nederlanden* (89) met drankje na

Activiteiten voor de leden:

- 14 februari: symposium over kunst en geschiedenis in één museale presentatie. Deze vond plaats in de Doopsgezinde Singelkerk t.g.v. afscheid van prof.dr. A.A.M. de Jong als KOG-hoogleraar
- 22 februari: Schouw Alba Amicorum voor KOG-leden in Studiezaal RM; 2 sessies
- 5 oktober: 'Jij en de Gouden Eeuw' in de Teekenschool en Rijksmuseum voor KOG-(groot)ouders en (klein)kinderen (16 deelnemers)
- 27-31 oktober: preview nieuwe Philipsvleugel van het Rijksmuseum tijdens de reguliere openingstijden voor de leden van het Genootschap

- 4 november: Ontvangst vanwege heropening Philipsvleugel van het Rijksmuseum voor de leden tezamen met andere schenkers en bruikleengevers.

Aanwinsten:

- Aankoop: Jaarpenning 2014 van Vereniging van Penningkunst: 'GO', Maria van Gerwen
- Aankoop: Willem Alexander penning door Siemen Bolhuis, uitgegeven door de Vereniging van Penningkunst als de inschrijfpennig 2014.
- Aankoop: tekening Cornelis Troost 'Serva sed Secura' bij Bassenge
- Schenking Michiel Jonker:
 - 18de-eeuwse waaier (waarschijnlijk huwelijkswaaier)
 - aquarel van J.A.K. (Carel) van Eeden, voorstellend een schoolklas op Sinterklaasavond
- Schenking Ch. van Rappard-Boon:
 - prent voorstellend een gezicht over de daken van huizen aan de grachtengordel van Amsterdam van de hand van Michel Ciry; Keizersgracht 105 wordt gesuggereerd door schenkster).
- Schenking J. Schindler:
 - vijf etsen: Schellingwoude, 'Sphinx'/Ransdorp, Durgerdam, Holysloot, Zunderdorp
- Schenking I. Hellingman:
 - pastel van Martin Monnickendam, voorstellende Bernard Houthakker die een lezing houdt bij een kunstbeschuwing voor het Genootschap over het grafische werk van Charles Howard Hodges

De collectie op reis / bruiklenen

A. Objecten in KOG-beheer

- Stadsarchief Amsterdam, 'Heineken's Amsterdam', 07.02-11.05.2014:
 - *Gekleurde tekening van Isaac de De Moucheron van de Burgerzaal in het Stadhuis van Amsterdam (KOG-AA-1-17-380)*
- Kasteel Heeswijk, 'China dichterbij. Porselein, waaiers en interieurs', 08.07-26.10 2015:
 - 38 waaiers (uit zowel collectie Van Eeghen als Felix Tal)
- Rijksmuseum van Oudheden, Leiden, 'Carthago', 26.11.2014-10.05.2015:
 - Waaier Dido en Aeneas (KOG-WA-Tal B-330)

B. Objecten in beheer bij Rijksmuseum

- Stadsarchief Amsterdam, 'Heineken's Amsterdam', 07.02-11.05.2014:
 - *B. D. Groot, Med. Dr., Amsterdamsche Chymische Loterij. Handschrift 18e eeuw. Met allerlei geteekende figuren over alchemie, chemie enz. led. b. folio (KOG Hs 10)*
 - *Wapenboek der Raden van Amsterdam van de 15e tot de 18e eeuw, 46 bladen met gekleurde wapens op perkament, folio (KOG Hs. 1)*
- Prinsesmuseum Leeuwarden, 'Op de thee', 06.09.2015-31.05.2015:
 - Theebusje van Delfts aardewerk (BK-KOG-2403)

- Amsterdam Museum in Hermitage, 'Hollanders van de Gouden Eeuw', 28.11.2014-31.12.2016:
 - *G. Weinmann, Sluitgewicht van zestien Hollands Troois pond (BK-KOG-1046)*
 - *Gevelsteen 'D Cormandelse Catoen Baalen(KOG-ALS-61/KB-1868)*

C. Objecten in beheer bij andere instellingen dan Rijksmuseum

- Amsterdam Museum in Hermitage, 'Hollanders van de Gouden Eeuw', 28.11.2014-31.12.2016:
 - *Gevelsteen 'D Cormandelse Catoen Baalen(KOG-ALS-61/KB-1868)*
- Amsterdam Museum, presentatie Cromhouthuizen, 01.11.2014-31.12.2015:
 - *A. Beerstraten, Oudezijds- of Sint-Olofskapel, (SB 6327)*

Bestuurszaken:

Het bestuur kwam 5 keer in vergadering bijeen. Daarnaast bezochten bijna alle bestuursleden regelmatig het kantoor in de Teekenschool, om met onze administrateur het Genootschap draaiende te houden.

Door de sterk toegenomen activiteiten, ook van de commissies, is het vaak behoorlijk, maar wel gezellig druk op ons kantoor.

Lotte Jaeger werkte voort voor de catalogisering van de Atlas Amsterdam.

Janine Grunfeld en Eef Schimmelpenninck werkten wekelijks een ochtend aan de catalogisering van de Atlas Zeden en Gewoonten.

Jannie Polak, Nettie Cassee en Leonie Sterenborg bereidden vol enthousiasme de waaiertentoonstelling en de bijbehorende publicatie op Kasteel Heeswijk voor.

Cees Verkerk en Gerrit van Herwijnen zetten het ontsluiten van de charters voort.

Peter Jansen en Rob Joghems bogen zich over nog niet ontsloten Schutterij documenten.

Ingrid Oud zette haar werkzaamheden ten behoeve van de digitalisering voort. Het pilot project voor de digitalisering van de collectie Munten en Penningen is voortgezet met het koppelen van de foto's aan de beschrijvingen. Er moeten nu nog een aantal foto's worden gemaakt, zodat deze KOG collectie via de RM website is te raadplegen.

Het jaar 2014 kon met een licht positief resultaat worden afgesloten, vooral dankzij meer leden en minder administratiekosten. Verheugend is dat hierdoor een bedrag op zij gezet kon worden ten gunste van de aankoopfondsen.

De samenwerking met het administratiekantoor Omnyacc, Muller & Co te Hoorn, kantoor waaraan de financiële administratie is uit besteed, is voortgezet.

De samenwerking met het Rijksmuseum is een essentieel onderdeel van het KOG, en de wederzijds goede relatie kon worden behouden.

Het functioneren van de administrateur van het KOG, Miekie Donner, voldeed ook dit jaar volledig aan de hoge verwachtingen van het bestuur. Ook naar de leden vervult zij een belangrijke rol. Zonder de niet aflatende inzet van onze administrateur Miekie Donner zouden veel activiteiten en projecten niet mogelijk zijn, daarvoor onze grote waardering.

KOG-hoogleraar

Prof.dr. A.A.M. de Jong nam 2014 afscheid als KOG-hoogleraar. Hij heeft nog een paar studenten.

Er is zicht op voortzetting van het KOG-hoogleraarschap in een samenwerking met UvA en VU.

Raad van Advies.

De Raad van Advies weer bijeen en wel op 20 mei 2014. Van het Genootschap namen hieraan deel de voorzitter en penningmeester, gesecondeerd door het bestuurslid collecties, Charlotte van Rappard-Boon. De Raad bestaat uit Wim Pijbes, voorzitter (algemeen directeur Rijksmuseum) met als leden Chris Stolwijk, directeur van de Rijksdienst Kunsthistorische Documentatie en de voorzitter van de Nederlandse Museumvereniging, mevrouw Irene Asscher-Vonk, die echter niet bij deze vergadering aanwezig was. We bespraken de lopende zaken waaronder de huisvesting van het KOG en de te vernieuwen bruikleenovereenkomst.

De bijeenkomsten met de Raad waren de afgelopen jaren ook belangrijk om de goede relatie met het Rijksmuseum te onderhouden, zoals steeds zakelijk, maar hartelijk.

Samenwerking met de vereniging Rembrandt:

De samenwerking met de Vereniging Rembrandt d.m.v. een fondsenwervende KOG-Rembrandt Cirkel. Op deze Cirkel zou het KOG met instemming van de Vereniging Rembrandt een beroep kunnen doen bij aanschaf van belangrijke voorwerpen.

Op de KOG-bijeenkomst eind 2013 is deze Cirkel gelanceerd. Direct volgden al enige aanmeldingen, eind 2014 waren er 13 leden, we zoeken nog tenminste 2 leden.

De Cirkel is op excursie geweest in Alkmaar en zal zich buigen over eventuele aankopen.

Dit is het tweede jaarverslag van deze voorzitter. Veel dank is het KOG verschuldigd aan de aftredend secretaris Hester Manger Cats-van den Berg.

DE VERZAMELINGEN

BIBLIOTHEEK

De leden van de commissie, Ellen Grabowsky, Geert-Jan Koot en Adriaan Plak, zijn op 8 januari bijeengekomen om de aanwinsten te bekijken en de plannen voor 2014 op te stellen.

Bibliotheek van de Schutterij

In 1885 begonnen enkele officieren van het Regiment Schutterij te Amsterdam (1827-1902) een verzameling boeken, pamfletten en reglementen aan te leggen m.b.t. de schutterij in Nederland en Overzeese Gebiedsdelen. Voor het goede beheer van de collectie werd in 1895 de stichting Historische Verzameling der Schutterij gevestigd te Amsterdam opgericht. In 1931 is de collectie in bruikleen gegeven aan het KOG, sinds 1932 wordt de verzameling beheerd door de Commissie voor de verzameling betreffende de burgerbewapening en schutterij en sinds 2013 zijn de boeken als langdurig bruikleen in beheer bij de bibliotheek van het Rijksmuseum. De boeken zijn geplaatst in het speciale boekendepot van het KOG in de tunneldepots van het Rijksmuseum. Alle boeken zijn opvraagbaar in de studiezaal van het Rijksmuseum.

Van januari 2013 tot eind mei 2014 is de bibliotheek van de Schutterij gecatalogiseerd door Onno Schellekens dankzij een projectaanstelling van 36 uur per week bij het Rijksmuseum.

Boeken worden ter inzage gegeven in de studiezaal van het Rijksmuseum.

De titels zijn opgenomen in de catalogus van de bibliotheek van het Rijksmuseum en kunnen worden geselecteerd met de volgende zoekleutel: `callnum=kogs`
<http://library.rijksmuseum.nl/cgi-bin/koha/opac-search.pl?q=callnum%3Dkogs>

De Bibliotheek van de Schutterij in aantallen:

- 3925 banden
- 2403 titels

Van deze titels komen 832 titels niet voor in WorldCat.org en werden zelf ingevoerd. De overige 1571 titels zijn ontleend en aangevuld.

De collecties boeken van het KOG en de Schutterij zijn opgenomen in WorldCat. Dit is een gemeenschappelijke online catalogus van ruim 50.000 bibliotheken uit 90 landen met ruim 332,000,000 titelbeschrijvingen. Van de Schutterij boeken bleken 832 titels niet voor te komen in WorldCat.org en werden zelf ingevoerd. De andere titels zijn ontleend en aangevuld.

De oudste publicatie dateert uit 1577:

Sendtbrieven by de ridderschappen, edelen en de steden van Hollandt representerende den staten vanden selven Lande laestgheschreuen ende ghesonden aenden burghermeesteren ende regierders der stede van Amsterdam ; mitsgaders aen die vander schutterije ende burgherije der selver stede : wesende van date den xvij, decembri M.D. Lxxvi.

Ghedruct binnen Delft : [Aelbrecht Hendricksz.], 1577. [12] p. ; 19 cm.

Onno Schellekens heeft in mei een artikel geschreven over de geschiedenis en de inhoud van deze bibliotheek. Het artikel is voorgelegd aan de leden van de Schutterrij Commissie.

Bruikleen aan tentoonstellingen:

-Stadsarchief Amsterdam, 'Heineken's Amsterdam', 07.02-11.05.2014:
- *B. D. Groot, Med. Dr., Amsterdamsche Chymische Loterij. Handschrift 18e eeuw. Met allerlei geteekende figuren over alchymie, chemie enz. led. b. folio (KOG Hs 10)*
- *Wapenboek der Raden van Amsterdam van de 15e tot de 18e eeuw, 46 bladen met gekleurde wapens op perkament, folio (KOG Hs. 1)*

Bezoek

131 boeken uit de bibliotheek van het KOG werden aangevraagd in de studiezaal.

Aanwinsten

Carthago : opkomst & ondergang / redactie Roald Docter, Ridha Boussoffara en Pieter ter Keurs ; fotografie Anneke de Kemp en Peter Jan Bomhof.
Zutphen : Leiden : Walburg Pers ; Rijksmuseum van Oudheden, [2014]; ©2014
KOG 2014:15

Acht eeuwen schaatsen in en om Amsterdam / Niko Mulder, Jos Pronk ; met bijdragen van Nelly Moerman, Ron Couwenhoven, Marnix Koolhaas en Matthy van Klaveren.

[Bergen] : Verzamelkring De Poolster, [2014]
KOG 2014:14

China dichterbij : porselein, waaiers en interieurs / auteurs Charlotte van Rappard, Jacqueline Kerkhoff, Jannie Polak, Jonathan Gration ; redactie Jacqueline Kerkhoff.
Reeks: Kasteelkaternen Heeswijk ; 3.

Heeswijk-Dinther : Stichting Kasteel Heeswijk, 2014.
KOG 2014:13

De Copijntuin van kasteel Heeswijk : een tuin van verlangen naar een verloren verleden / [auteur]: D.H. van Wegen ; [red.] J.A.M. Kerkhoff, D.H. van Wegen.
Reeks: Kasteelkaternen Heeswijk ; 2.

Heeswijk-Dinther : Stichting Kasteel Heeswijk, 2013
KOG 2014:12

Gedichten voor kinderen / Katharina Wilhelmina Bilderdijk ; uitg., ingel. en toegel. door Marinus van Hattum.

Amstelveen : EON Pers, 2010
KOG 2014:11

Een eeuw rare kostgangers : Vereniging Het Bilderdijk-Museum 1908-2008 / onder red. van Marinus van Hattum ... [et al.]

Amstelveen : EON Pers, 2008
KOG 2014:10

Herinneringen aan kinderspeelhuis Heilust : kinderleven op buitenplaats Jagtlust te 's-Graveland / [red.] Christine Sinninghe Damsté-Hopperus Buma.

[S.l.] : [s.n.], 2014
KOG 2014:09

Breitners Singelbrug bij de Paleisstraat / Josephina de Fouw
Amsterdam : Rijksmuseum, 2014
KOG 2014:08

75 jaar valkerij "Adriaan Mollen" / [eindredactie Johan Kolman, Dick ten Bosch].
[Den Haag] : Nederlands Valkeniersverbond "Adriaan Mollen", [2013]
KOG 2014:07

Wat niet weet, wat zeker deert : liber amicorum Douwe de Vries / samenstelling en
redactie Antoon Ott.
Leeuwarden : Ottema-Kingma Stichting, [2014]
KOG 2014:06

Het huis aan de Gouden Bocht / Jessie Burton ; vertaald [uit het Engels] door Mieke
Trouw-Luyckx.
Amsterdam : Uitgeverij Luitingh-Sijthoff, [2014]
KOG 2014:05

Gerard Heineken : de man, de stad en het bier / Annejet van der Zijl ; kaarten
historisch Amsterdam Yde Bouma.
Amsterdam : Em. Querido's Uitgeverij BV ; Uitgeverij Bas Lubberhuizen, 2014
KOG 2014:04

Le tableau / Maj van Erven Dorens.
Baambrugge : de auteur, ©2013
KOG 2014:03

Amsterdamse anatomische lessen ontleed /
Frank Ijpma & Thomas van Gulik ; tekstredactie Marlies Enklaar.
Amsterdam : Boom, [2013]
KOG 2014:02

De ommuurde stad : langs de 17de-eeuwse bolwerken en stadspoorten van Amsterdam
/ Rob van Reijn en Maarten Hell ; met bijdr. van Jerzy Gawronski en Peter Prins.
Uitgever: [Amsterdam] : Bas Lubberhuizen, 2014
KOG 2014:01

ATLAS VAN AMSTERDAM

Algemeen:

In de commissie hebben zitting Chris van Eeghen, Robert-Jan te Rijdt, Bert Gerlagh, Leonoor van Oosterzee en David Mulder

De commissie is voortgegaan met de beschrijving van de tekeningen, de grotere formaten. Hiertoe is de commissie bijna elke maand bijeen geweest.

Lotte Jaeger heeft het hele jaar haar werkzaamheden als vrijwilliger voortgezet.

Bruikleen aan tentoonstellingen:

Stadsarchief Amsterdam, 'Heineken's Amsterdam', 07.02-11.05.2014:

- *Gekleurde tekening van Isaac de De Moucheron van de Burgerzaal in het Stadhuis van Amsterdam (KOG-AA-1-17-380)*

Aanwinsten:

- Schenking Ch. van Rappard-Boon:
 - prent voorstellend een gezicht over de daken van huizen aan de grachtengordel van Amsterdam van de hand van Michel Ciry; Keizersgracht 105 wordt gesuggereerd door schenkster).
- Schenking J. Schindler:
 - vijf etsjes: Schellingwoude, 'Sphinx'/Ransdorp, Durgerdam, Holysloot, Zunderdorp
- Schenking I. Hellingman:
 - pastel van Martin Monnickendam, voorstellende Bernard Houthakker die een lezing houdt voor het Genootschap over Charles Howard Hodges

ATLAS VAN AFBEELDINGEN BETREFFENDE ZEDEN EN GEWOONTEN

Algemeen:

De commissie bestaat uit de leden Helen Schretlen, Daniel Horst, Eva Schimmelpenninck, Janine Grünfeld, Machteld Löwensteyn.

De Commissie kwam in 2014 3x bij elkaar, 6 maart, 8 mei en 13 november. De belangrijkste aanleiding voor een bijeenkomst was te overleggen hoe de problemen op te lossen die zich bij de invoer voordeden. Tijdens de bijeenkomst in mei werd op het Rijksmuseum papier-restauratieatelier de *Lezende Vrouw* van Gretchen Rogers nader bestudeerd, omdat de commissie niet geheel zeker was of het een tekening of een litho betrof. Uiteindelijk bleek het eerste (zie verder onder Aanwinsten).

De invoer.

Janine Grünfeld en Eva Schimmelpenninck voerden met veel geduld en kennis van zaken ook dit jaar 1x per week prenten en tekeningen uit de Atlas Z&G in. Daniel Horst is bij de digitalisering van de Atlas de vraagbaak voor problemen en ondersteunt het duo waar nodig.

In 2014 werd de portefeuille 'Beroepen' voltooid. Nu worden de mappen 'Gezelschapsspellen' ingevoerd.

Belangrijk om te melden is dat AdLib KOG nu gekoppeld is aan AdLib Rijksmuseum.

Aanwinsten:

1. Geschenk van de Commissie Z&G en de administrateur aan de Atlas, een litho van Gretchen Rogers, *Lezende Vrouw* (KOG-ZG-XXXI-A-C-2). De litho is naar de tekening die het KOG in 2012 uit een legaat ontving ten behoeve van de Atlas Z&G. Commissielid Machteld Löwensteyn deed onderzoek naar de tekening en schreef een artikel dat met een korte introductie van Charlotte van Rappard op de website zal worden geplaatst.

Een conservator van het Museum of Fine Arts, Boston wees Löwensteyn op de litho, die naar de tekening gemaakt is en die te verkrijgen was bij *The Guild Of Boston Artists*. De commissieleden besloten deze te verwerven en te schenken aan het KOG. De litho is nu als documentatie aan de Atlas toegevoegd. Omdat het KOG in plaats van een, twee litho's toegestuurd kreeg, besloot de commissie een exemplaar in te lijsten en in de KOG-kantoor kamer op te hangen.

2. Geschenk van Michiel Jonker. J.A.K. (Carel) van Eeden, *Sinterklaasavond*, aquarel (KOG-ZG-XXVIII B-281). In februari 2014 door Matthijs Jonker, de zoon van Michiel, bij het KOG gebracht, bedoeld voor de Atlas Z&G, namens zijn vader die toen erg aan het opruimen was. Michiel Jonker kocht de tekening van de kunstenaar die toen werkzaam was bij het Amsterdam Museum.

Vooruitblikkend 2015

Daniel Horst zal van 1 februari tot 1 augustus 2015 Helen Schretlen als voorzitter vervangen, vanwege haar verblijf in het buitenland.

De invoer in AdLib wordt voortgezet, evenals het invoegen van nieuwe aanwinsten in de Atlas met de beschrijving in het inventarisboek.

Onderzoek naar individuele prenten en tekeningen in de Atlas wordt komend jaar voortgezet.

Bruikleen aan tentoonstellingen: geen

MUNT- EN PENNINGKABINET

Algemeen:

De commissie bestaat uit Marcel van der Beek (voorzitter), Jan Stuurman en Gijs van der Ham.

De munten en de penningen uit de collectie van het KOG zijn in langdurig bruikleen gegeven aan het Rijksmuseum. In dat verband is met het Rijksmuseum overeengekomen dat ze in opdracht van het KOG zouden worden geïnventariseerd en in het data-basebestand van het Rijksmuseum opgenomen. In 2013 waren alle munten ingevoerd, in 2014 is dat project ook voor de penningen afgerond.

Het zal evenwel nog enige tijd duren voordat alle objecten zijn gefotografeerd.

In het verslag van 2013 is al vermeld dat er circa 80 munten uit de KOG-collectie in een vitrine uit het KOG-bezit in de Cuypers-bibliotheek van het Rijksmuseum zijn ten toon gesteld. Uit steekproeven blijkt dat ze op veel belangstelling van het publiek kunnen rekenen. Een aandachtspunt voor volgend jaar is de vervanging door andere munten, omdat er een "verversings"termijn van drie jaar tussen KOG en Rijksmuseum is overeengekomen.

Bruikleen aan tentoonstellingen: geen

Aanwinsten:

- Jaarpenning 2014: 'GO'

Ontwerp Maria van Gerwen; zandgieting Hans Steylaert in Waardenburg

- Willem Alexander penning door Siemen Bolhuis, uitgegeven door de Vereniging van Penningkunst als de inschrijfpennig 2014.

Afwerking en patin: Siemen Bolhuis; maat: 73 x 83 mm; materiaal: brons, gegoten door RP² in Etten-Leur

GEVELSTENEN EN BOUWFRAGMENTEN

Algemeen:

In de commissie hebben zitting Onno Boers (secretaris), Norbert van den Berg (voorzitter) en Michiel Jonker. Droevig is te moeten melden dat laatstgenoemde in maart 2014 is overleden.

Eind december zijn de heren mr. Jan Bosma (oud-bankier) en drs. Niek Smit (werkzaam bij Ver. Hendrick de Keyser) tot de commissie toetreden.

Na het feestelijke jaar 2013 met het herstel van het oudste openluchtmuseum in de St Luciensteeg bij de ingang van het Amsterdam Museum, waar er weer 47 gevelstenen w.o. velen van het KOG, weer gekleurd op staan, en de bewonderende blikken trekken van tienduizenden toeristen en Amsterdammers, was 2014 een relatief rustig

jaar met voorbereiding van een en ander. De commissie werd gelukkig weer voltallig. In overleg met de commissie werd het beheer van de portefeuille architectuurtekeningen overgedragen aan een nieuwe commissie-in-wording.

Terugplaatsing Gevelstenen voorbereid in de loop van 2013 en 2014:

- **Sint Victor steen** (KOG-ALS-14) is op kosten VVAG gerestaureerd. Een nieuwe spreuksteen daaronder is vervaardigd (daar het origineel onverklaarbaar genoeg, niet meer te traceren was). Deze steen komt van zeventiende-eeuwse molen Victor die op bolwerk Marnixstraat/ Rozengracht stond. Voorgesteld is om deze stenen in te metselen in de nieuwe brandweerkazerne Hendrik op die locatie. Uitvoerig overleg met brandweer hierover, nog niet geheel afgerond. Verwacht wordt toch dat de steen in 2015 geplaatst wordt. Gelukkig is Sint Victor ook beschermheilige van brandweer.
- Voorbereidend contact over herplaatsing **twee jaarstenen Anno en 1648** (ALS-KOG-186 A en B). Op de Palmgracht stond onder gevelsteen de Batavier de twee jaarstenen Anno 1648. VVAG zal deze ter plekke laten in metselen in 2015.
- **Kleine Blauwe Fontein steen** (KOG-ALS-127) stond, evenals de twee hierna genoemde KOG-stenen, nog steeds in Muntgebouw opgesteld. Deze zijn door VVAG losgehaald en op hun kosten gerestaureerd door restaurateur te Soest waar deze drie stenen zich nog steeds bevinden. Gezocht wordt naar hun historisch kadastrale plekken, om vervolgens in overleg tot ev. herplaatsing over te gaan.
- **De Delftse Lampetkan steen** (KOG-ALS-140) in overleg met woningbouwvereniging Ymere wordt plaatsing voorbereid op historische kadastrale locatie waar eens een porceleinfabriekje zou gestaan hebben.
- **Fortunasteen** (KOG-ALS-29).

Met de Werkgroep Geveltekens van Oud Leiden is contact geweest over de mogelijkheid van het terugplaatsen van de gevelstenen H. Jozef, H. Nestorianus en H. Castorianus ((KOG-ALS-10 A, B en C) aan de Oude Vest 87 te Leiden. Het KOG geeft graag zijn medewerking voor dit project. Een afvaardiging van de werkgroep heeft depot Lelystad bezocht om de gevelstenen te zien. De heer Ph. Everts van de Werkgroep onderzoekt nu de verder (financiële) mogelijkheden voor het terugplaatsen.

Bruikleen aan tentoonstellingen:

Uit langdurig bruikleen van KOG aan Amsterdam Museum: in Hermitage, 'Hollanders van de Gouden Eeuw', 28.11.2014-31.12.2016: *Gevelsteen 'D Cormanelse Catoen Baalen* (KOG-ALS-61/KB-1868)

Aanwinsten: geen

BURGERBEWAPENING EN SCHUTTERIJ

Algemeen:

De commissie bestaat uit de heren Peter Jansen en Rob Joghems en mevrouw Eveline Sint Nicolaas.

Bij de sluiting van het RM in 2003 zijn ook de nog te inventariseren documenten van de verzameling in opslag gegaan. In 2014 is de draad weer

opgepakt en is een begin gemaakt met het sorteren en inventariseren van dit materiaal. De verwachting is dit gedurende 2015 af te ronden zodat dit materiaal in de reguliere verzameling kan worden opgenomen. De commissie is in het afgelopen jaar zes keer bijeen geweest om dit werk te verrichten.

Het Rijksmuseum heeft de catalogisering van de boeken voltooid. De commissie is het Rijksmuseum zeer erkentelijk voor het digitaliseren van de titelbeschrijvingen van de bibliotheek die tot nu toe alleen via tussen 1890 en 1903 gedrukte catalogi toegankelijk waren. De volgende stap in de verdere ontsluiting van de collectie is de digitalisering van de catalogus van het andere documentatiemateriaal. De commissie hoopt dit in 2015 te voltooien.

Bij het controleren van de bruikleenadministratie met het Nationaal Militair Museum door het Rijksmuseum (Eveline Sint Nicolaas) zijn enkele voorwerpen die in 1932 door de Historische Verzameling der Schutterij aan het toenmalige Legermuseum in bruikleen waren gegeven en waarvan de standplaats niet meer bekend was, getraceerd.

De tekst betreffende de schutterij op de website van het KOG is dit jaar door de commissie geactualiseerd en het voornemen is hier in 2015 een korte beschrijving van het catalogiseren van de boeken aan toe te voegen.

De originele verzamelaars hebben naast gedrukte catalogi ook een aantal kaartenbakjes met beschrijvingen van boeken en andere documenten achtergelaten. De commissie heeft het voornemen om deze informatie te scannen of beter nog te digitaliseren opdat deze informatie niet verloren gaat.

Bruikleen aan tentoonstellingen: geen

Aanwinsten: geen

WAAIERS

Algemeen:

De Commissie Waaiers bestond in 2014 uit Chris van Eeghen jr., Jannie Polak en Nettie Cassee. Begin 2014 is de commissie uitgebreid met Leonie Sterenborg, als kunsthistoricus onder meer werkzaam bij de Kostuumafdeling van het Amsterdam Museum.

De commissie is in 2014 negentien maal bijeen gekomen, waarvan dertien keer op het KOG, vijf keer in Kasteel Heeswijk en eenmaal in het depot van het Rijksmuseum in Lelystad. Hier bevindt zich de Waaiercollectie Felix Tal.

Het ompakken van de waaiers van de collectie Isa van Eeghen heeft dit jaar nagenoeg stil gelegen, er zijn nu in totaal 38 dozen gevuld. Dit kwam vanwege het organiseren van de tentoonstelling in Kasteel Heeswijk, waaraan verreweg de meeste tijd is besteed. De tentoonstelling kreeg als titel *China dichterbij. Porselein, waaiers en interieurs*, hij vond plaats van 8 juli – 26 oktober 2014. Door omstandigheden was de officiële opening pas op 8 september.

Er zijn 40 waaiers geëxposeerd, ongeveer de helft uit de collectie Isa van Eeghen en de helft uit de collectie Felix Tal, aangevuld met enkele waaiers van Kasteel Heeswijk. Het zijn schermwaaiers, brisé- en vouwwaaiers, alle met Chinese, dan wel chinoiseriemotieven op de waaierbladen en/of de monturen.

Bij de tentoonstelling is een publicatie verschenen, *China dichterbij. Porselein, waaiers en interieurs*, met daarin bijdragen van Charlotte van Rappard en van Jannie Polak. Ook de erin opgenomen catalogus met bijschriften bij kleine foto's van de waaiers is van de hand van Jannie Polak. Ter informatie bij de tentoonstelling zijn teksten voor zaalborden en bladen met de bijschriften uit de catalogus gemaakt. Mieke Donner heeft onder meer zorg gedragen voor de verzekering en het transport naar en van het kasteel.

Het inrichten van de tentoonstelling en het monteren van de schermwaaiers op beklede borden van foambord is ook door de commissieleden Jannie Polak, Leonie Sterenborg en Nettie Cassee gedaan. Voor het opstellen van de vouw- en briséwaaiers zijn de plexiglas-standaards uit de Felix Tal-collectie gebruikt.

Door Jannie Polak is op het kasteel nog een lezing gehouden die ook *Waaiers met chinoiserieën, schakel tussen oost en west* heette.

Hoeveel bezoekers de tentoonstelling heeft getrokken is niet bekend. Het kasteel ontvangt veel groepen en individuele bezoekers, die worden rondgeleid door een team van vrijwilligers.

Naast de waaiers in Heeswijk is er nog een waaiër in bruikleen gegeven, aan het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden. De waaiër met als voorstelling Dido en Aeneas maakt deel uit van de tentoonstelling *Carthago*, die van 27 november 2014 – 10 mei 2015 in het museum te zien is.

Aanwinsten: Schenking Michiel Jonker: 18de-eeuwse waaiër (waarschijnlijk huwelijkswaaiër)

Bruikleen aan tentoonstellingen:

- 38 waaiers (uit zowel collectie Van Eeghen als Felix Tal) aan tentoonstelling 'China dichterbij. Porselein, waaiers en interieurs' op Kasteel Heeswijk, 08.07-26.10 2014
- Waaiër *Dido en Aeneas* (KOG-WA-Tal B-330) aan tentoonstelling 'Carthago', 26.11.2014-10.05.2015 in Rijksmuseum van Oudheden, Leiden.

ZEGELS EN CHARTERS

Algemeen:

Leden: dr. C.L. Verkerk en drs. G. van Herwijnen.

Tijdens vier bezoeken aan het Bureau van het KOG en elf bijeenkomsten bij een van de leden van de commissie thuis hebben de bewerkers van de 168 oorkonden in het bezit van het KOG in 2014 de uitgave van deze teksten voortgezet en verfijnd: regesten van de inhoud en een beschrijving van de uitwendige kenmerken.

Er is onderzocht of na studie in archieven en bibliotheken en in de historische literatuur bij deze editie nadere informatie over de beschreven rechtshandelingen en over de daarbij optredende personen verstrekt kon worden. Na ampel overleg is om verschillende redenen besloten dit niet te doen en in het jaar 2015 de werkzaamheden te concentreren op het vervaardigen van indices op persoonsnamen, aardrijkskundige namen en op de in de oorkonden beschreven zaken (trefwoorden).

Bruikleen aan tentoonstellingen: geen

Aanwinsten: geen

VOORWERPEN VAN GESCHIEDENIS EN KUNST

Algemeen:

In de commissie hadden aanvang van het jaar zitting: Bert Vreeken, Jet Pijzel-Dommisse, Dirk-Jan Biemond. Thijs Boers is in april toegetreden tot de commissie. Eind september ontvingen wij het droeve bericht dat Bert Vreeken, op net 65-jarige leeftijd, overleden is.

De commissie is dit jaar niet bijeen geweest

Bruikleen aan tentoonstellingen:

Uit langdurig bruikleen KOG aan Rijksmuseum aan Princessemuseum Leeuwarden, 'Op de thee', 06.09.2015-31.05.2015: Theebusje van Delfts aardewerk (BK-KOG-2403)

Uit langdurig bruikleen KOG aan Amsterdam Museum, in Hermitage, 'Hollanders van de Gouden Eeuw', 28.11.2014-31.12.2016: G. Weinmann, *Sluitgewicht van zestien Hollands Troois pond* (BK-KOG-1046)

Aanwinsten:

Geen

SCHILDERIJEN

Algemeen:

In de commissie hebben zitting: Jenny Reynaerts, Nobert Middelkoop, Yuri van der Linden.

De commissie is niet bijeen geweest in 2014

Bruikleen aan tentoonstellingen:

Uit langdurig bruikleen KOG aan Amsterdam Museum, voor presentatie Cromhouthuizen, 01.11.2014-31.12.2015: A. Beerstraten, *Oudezijds- of Sint-Olofskapel*, (SB 6327)

Aanwinsten: geen.

Wel dient vermeld te worden dat het Rijksmuseum een portret heeft verworven van Elisabeth Troost (inventarisnummer SK-A-5028) door Jacobus Buys. Dit schilderij, dat 1767 is gedateerd, is het pendant van het portret van Cornelis Ploos van Amstel (1726-1798), dat één jaar eerder is gedateerd. Dit blijkt uit twee inventarissen van de collectie Ploos van Amstel. Het portret van Cornelis is in langdurig bruikleen van KOG aan RM (inventarisnummer 1086; SK-C-515). Het Rijksmuseum verwierf het portret van Elisabeth Troost uit het Fonds De Haseth-Möller/Rijksmuseum Fonds 2014. Beide stukken zijn inmiddels gerestaureerd op het atelier van het Rijksmuseum.